

N:o 58.

Ank. till Riksdagens Kansli den 7 Maj 1886, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut angående det i Utskottets Utlåtande N:o 55 framlagda förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter.

I Utlåtande N:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till stadga angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter, hemställde Lag-Utskottet, att Riksdagen ville, med förklaring, att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition ej kunde i oförändradt skick bifallas, för sin del antaga en lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter af den lydelse utlåtandet utvisar.

Enligt till Utskottet ankomna protokollsutdrag hafva båda Kamrarne vid föredragningen af nämnda utlåtande till en början beslutit, att, för den händelse lagförslaget i någon eller några delar skulle komma att till Utskottet återförvisas, Utskottet skulle ega öppen rätt att vid ärendets förnyade behandling i afseende å de paragrafer, hvilka blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå de jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunde föranledas.

Vidare har *Första Kammaren* godkänt Utskottets förslag till lag i ämnet, dock med de ändringar, att i 5 § talet »ett tusen femhundra» blifvit höjdt till »två tusen» samt att i 22 § orden »en femtiondedel» blifvit utbytt mot orden »en hundraedel». — *Andra Kammaren* åter

har godkänt Utskottets förslag i dessa och öfriga delar, allenast med den ändring, att Kammaren i stället för den af Utskottet föreslagna lydelsen af 45 § mom. a) antagit motsvarande moment af paragrafen enligt dess lydelse i Kongl. Maj:ts proposition.

Åt 5 och 22 §§ samt 45 § mom. a) hafva således af Kamrarne gifvits följande olika lydelser:

5 §.

af Första Kammaren.

Koncession må icke omfatta område öfverstigande *två tusen* hektar.

af Andra Kammaren.

Koncession må icke omfatta område öfverstigande *ett tusen femhundra* hektar.

22 §.

Egare af jord inom det område, hvarå koncession meddelats, vare berättigad att, utan deltagande i kostnaden för arbetet, af koncessionsinnehafvaren erhålla en afgift, motsvarande värdet af *en hundra* del af de stenkol och i sammanhang dermed förekommande eldfasta leror, hvilka å området vinnas och i dagen uppfordras; egande dock koncessionsinnehafvaren att å denna afgift sig till godo afräkna så stor del, som på det honom enligt 12 § anvisade område i dagen sig belöper i förhållande till hela det område koncessionen omfattar. Äro inom det senare området flere jordegare, njute de i hvad af afgiften dem samfäldt tillkommer lott efter som de i jorden ega del. Koncessionsinnehaf-

Egare af jord inom det område, hvarå koncession meddelats, vare berättigad att, utan deltagande i kostnaden för arbetet, af koncessionsinnehafvaren erhålla en afgift, motsvarande värdet af *en femtionde* del af de stenkol och i sammanhang dermed förekommande eldfasta leror, hvilka å området vinnas och i dagen uppfordras; egande dock koncessionsinnehafvaren att å denna afgift sig till godo afräkna så stor del, som på det honom enligt 12 § anvisade område i dagen sig belöper i förhållande till hela det område, koncessionen omfattar. Äro inom det senare området flere jordegare, njute de i hvad af afgiften dem samfäldt tillkommer lott efter som de i jorden ega del. Koncessionsinnehaf-

varen skall för hvarje arbetsår inom Januari månad nästföljande år till jordegaren eller, der jordegare äro flere, till den person, hvilken de hafva att utse, erlægga hvad enligt denna paragraf jordegare tillkommer.

varen skall för hvarje arbetsår inom Januari månad nästföljande år till jordegaren eller, der jordegare äro flere, till den person, hvilken de hafva att utse, erlægga hvad enligt denna paragraf jordegare tillkommer.

45 §.

För stenkolsgrufva, hvartill rättighet genom inmutning eller annorledes vunnits innan denna lag trädte i kraft, skall grufvestadgan den 16 Maj 1884 i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med följande undantag:

a) det afstånd, inom hvilket boningshus och annan i 3 § grufvestadgan angifven åbyggnad äfvensom tomtplats och trädgård äro enligt 11 och 26 §§ i samma stadga skyddade mot grufarbete i dagen och under jord, skall, i öfverensstämmelse med hvad i 2 § 1 stycket af grufvestadgan den 12 Januari 1855 fäns förordnad, beräknas, icke till 200, utan endast till 178,¹⁴ meter (100 famnar); dock må de i 16 § af denna lag gifna bestämmelser om koncessionsinnehafvares rätt att under jord framdrifva arbetet så nära intill omfördälda byggnader och platser, som i samma paragraf sägs, äfven gälla för innehafvare af äldre stenkolsgrufva, så framt han före arbetets början såsom pant för skada och intrång, som genom detsamma kunna jordegare eller annan tillskyndas, hos

För stenkolsgrufva, hvartill rättighet genom inmutning eller annorledes vunnits innan denna lag trädte i kraft, skall grufvestadgan den 16 Maj 1884 i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med följande undantag:

a) det afstånd, inom hvilket de i 3 § grufvestadgan angifna boningshus och åbyggnader äfvensom tomtplats och trädgård äro, enligt 11 och 26 §§ i samma stadga, mot grufarbete skyddade, skall i fråga om stenkolsgrufva i stället beräknas till 178,¹⁴ meter (100 famnar).

Konungens Befallningshafvande nedsätter, i penningar eller obligationer, ett belopp, motsvarande det, hvilket koncessionsinnehafvare enligt 11 § af denna lag har att nedsätta; skolandet till grund för beräkning af den del af nämnda belopp, som bestämmes efter antalet hektar, läggas hela ytvidden af de sammanhängande utmål, hvaröfver grufinnehafvare förfogar, eller, i händelse densamma icke uppgår till femhundra hektar, sistnämnda ytvidd.

Jemlikt § 63 Riksdagsordningen åligger det Lag-Utskottet att söka sammanjemka de sålunda fattade olika besluten, och får Utskottet i sådant afseende anföra följande.

Beträffande först skiljaktigheten i fråga om koncessionsområdets största ytvidd, hvilken af Första Kammaren bestämts till 2,000 hektar och af Andra Kammaren till 1,500 hektar, så, enär såväl komiterade som Kongl. Maj:t hvar för sig föreslagit ett maximum, som betydligt understeg det af Utskottet förordade och af Andra Kammaren antagna, finner Utskottet, jemväl med afseende å hvad under öfverläggning i Första Kammaren i förevarande afseende yttrats, sistnämnda Kammares beslut i denna del ej böra föranleda större ökning af koncessionsområdets största ytvidd än till 1,600 hektar.

Hvad derefter angår skiljaktigheten mellan Kamrarne i fråga om den i 22 § omförmälda, jordegaren tillkommande afgift, som af Första Kammaren bestämts till en hundradedel, men af Andra Kammaren till en femtiondedel af värdet å de stenkol och i sammanhang dermed förekommande eldfasta leror, hvilka å området vinnas och i dagen uppfordras, så föreslår Utskottet, att storleken af nämnda afgift måtte bestämmas till medeltalet emellan de af hvardera Kammaren godkända talen, eller till en sjuttiofemtedel af värdet å ifrågavarande stenkol och eldfasta leror.

Slutligen hafva Kamrarne hvar för sig antagit olika lydelse af 45 § mom. a). Utskottet hade med den, sedermera af Första Kammaren godkända ändring af momentets lydelse enligt Kongl. Maj:ts förslag hufvudsakligen afsett att förekomma, att de stenkol och eld-

fasta leror, som kunna finnas under de enligt sistnämnda förslag mot arbete under jorden skyddade, ur teknisk synpunkt obehöfligt stora områden, skulle lemnas oupptagna i jordens sköte. Till undanrödjande af den mot Utskottets förslag i denna del gjorda invändning, att innehafvare af äldre grufva icke enligt grufvestadgan behöfde ställa sådan pant för skada och intrång som koncessionsinnehafvare, föreslog Utskottet, att nedsättande af sådan pant skulle utgöra ett vilkor för den innehafvare af äldre grufva i Utskottets förslag tillerkända rätt att under jord framdrifva arbetet närmare skyddade byggnader och platser, än Kongl. Maj:t föreslagit. Mot Utskottets ifrågavarande förslag synes emellertid hos Andra Kammaren hafva uppstått den betänklighet, att jordegaren i sådana fall icke komme att erhålla någon afgift för de stenkol och eldfasta leror, som utbrötes å det mot grufarbete eljest skyddade området, hvilket vid jemförelse med stadgandet i 22 § och de skäl, som föranledt detta, syntes obilligt. Utskottet föreslår därför nu ett ytterligare tillägg till ifrågavarande moment, hvarigenom jordegaren uti der omförmälda fall tillerkännes rätt till dylik afgift. Men för att på samma gång bereda grufinnehafvaren en lättnad, som kan i någon mån anses motsvara den förpligtelse, som härigenom ålägges honom utöfver hvad Utskottet förut föreslagit och Första Kammaren godkänt, föreslås tillika, att den för tillgodonjutande af ofvanberörda förmån för innehafvare af äldre grufva föreskrifna skyldighet att nedsätta visst belopp i penningar eller obligationer må utbytas mot skyldighet att för skada och intrång ställa borgen af sådan beskaffenhet, som i 12 § sägs.

Utskottet får alltså, i ändamål af sammanjenkning, hemställa,

att Kamrarne, hvardera med frånträdande af sina förut fattade beslut beträffande 5 §, 22 § och 45 § mom. a) i det förslag till lag angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter, om hvars antagande Lag-Utskottet i Utlåtande N:o 55 hemställt, ville antaga följande lydelse af 5, 22 och 45 §§ i nämnda förslag till lag:

5 §.

Koncession må icke omfatta område öfverstigande ett tusen sex hundra hektar.

22 §.

Egare af jord inom det område, hvarå koncession meddelats, vare berättigad att, utan deltagande i kostnaden för arbetet, af koncessionsinnehafvaren erhålla en afgift, motsvarande värdet af en sjuttiofemtedel af de stenkol och i sammanhang dermed förekommande eldfasta leror, hvilka å området vinnas och i dagen uppfordras; egande dock koncessionsinnehafvaren att å denna afgift sig till godo afräkna så stor del, som på det honom enligt 12 § anvisade område i dagen sig belöper i förhållande till hela det område, koncessionen omfattar. Äro inom det senare området flere jordegare, njute de i hvad af afgiften dem samfäldt tillkommer lott efter som de i jorden ega del. Koncessionsinnehafvaren skall för hvarje arbetsår inom Januari månad nästföljande år till jordegaren eller, der jordegare äro flere, till den person, hvilken de hafva att utse, erlägga hvad enligt denna paragraf jordegare tillkommer.

45 §.

För stenkolsgrufva, hvartill rättighet genom inmutning eller annorledes vunnits innan denna lag trädte i kraft, skall grufvestadgan den 16 Maj 1884 i tillämpliga delar lända till efterrättelse, med följande undantag:

a) det afstånd, inom hvilket boningshus och annan i 3 § grufvestadgan angifven åbyggnad äfvensom tomtplats och trädgård äro enligt 11 och 26 §§ i samma stadga skyddade mot grufarbete i dagen och under jord, skall, i öfverensstämmelse med hvad i 2 § 1 stycket af grufvestadgan den 12 Januari 1855 fans förordnadt, beräknas, icke till 200, utan endast till 178,14 meter (100 famnar); dock må de i 16 § af denna lag gifna bestämmelser om koncessionsinnehafvarens rätt att så nära intill omförmälda byggnader och platser, som i samma paragraf sägs, under jord framdrifva arbetet äfven gälla för innehafvare af äldre stenkolsgrufva, så framt han för skada och intrång, som genom sålunda framdrifvet arbete kunna jordegare eller annan tillskyndas, före arbetets början ställer

borgen hos Konungens Befallningshafvande, som i fråga om sådan borgen har att iakttaga hvad i 12 § 2 mom. af denna lag beträffande der omförmäld borgen är föreskrifvet; och vare grufvans innehafvare derjemte skyldig att till egare af jord inom de områden i dagen, hvilka, med utsträckning af 178,14 meter från förr berörda byggnader och platser, omgifva desamma, i den ordning och med belopp, som 22 § af denna lag med afseende å koncessionsinnehafvare bestämmer, erlägga afgift för de stenkol och i sammanhang dermed förekommande eldfasta leror, hvilka å samma områden vinnas och i dagen uppfordras;

b) innehafvare af stenkolsgrufva vare berättigad att bearbeta och tillgodogöra sig äfven de eldfasta leror, hvilka i sammanhang med stenkolsfyndigheten förekomma;

c) för stenkolsgrufva skall utmål utläggas, då fyndigheten blifvit genom borrhning undersökt och prof å fyndigheten erhållits; och må i utmål tilldelas ett område af högst 356,28 meter (200 famnar) i längd och bredd;

d) den årliga arbetsskyldigheten för stenkolsgrufva må icke för hvarje inmutadt område eller utmål understiga hvad som i värde motsvarar etthundra dagsverken; och gälla i fråga om arbetets beskaffenhet hvad i 26 § 3 mom. af denna lag är föreskrifvet;

e) afgift i stället för arbetsskyldighet enligt 41 § grufvestadgan må icke för stenkolsgrufva ega rum;

f) hvilostånd å stenkolsgrufva må icke enligt 44 § grufvestadgan förlängas; ej heller får nytt hvilostånd å grufvan meddelas, med mindre än att arbetsskyldigheten blifvit fullgjord för minst sex år från den tid, förut beviljadt hvilostånd gått till ända;

g) om ordningen för grufdriften skall för innehafvare af stenkolsgrufva gälla hvad i 4 kap. af denna lag är för innehafvare af koncession föreskrifvet;

h) den tid, inom hvilken enligt 21 § grufvestadgan det för utmåls tilldelande erforderliga arbete skall vara fullgjordt och ansökning om utmål ingifven, skall i fråga om stenkolsgrufva, som ej erhållit utmål före den 1 Januari 1887, beräknas från sagde dag.

Slutligen får Utskottet, under förutsättning, det båda Kamrarne bifalla hvad Utskottet här ofvan föreslagit, göra hemställan om Kamrarnes förklarande,

att Riksdagen, som funnit sig icke kunna i oförändradt skick bifalla Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition, för sin del antagit en

Lag

angående eftersökande och bearbetande af stenkolsfyndigheter

af den lydelse Kamrarnes, i anledning af Utskottets hemställan ej mindre i Utlåtandet N:o 55 än äfven i detta utlåtande, fattade sammanställande beslut utvisa.

Stockholm den 7 Maj 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer:

af Herr *Jöns Bengtsson* i Gullåkra, med hvilken Herr *Smedberg* instämt: »Emot Utskottets beslut i § 45 att tillåta de stenkolsgrufvebolag, som nu finnas, endast aflemna en borgensförbindelse för den skada och intrång, som genom arbetet kan jordegare eller annan tillskyndas, får jag anmäla min reservation. Enligt § 11 åligger det grufegare, som erhållit koncession, att såsom pant för sådan skada hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande nedsätta ett visst belopp i penningar eller

vissa slags obligationer, och i Lag-Utskottets förra förslag hade man äfven för de äldre egarne bibehållit enahanda bestämmelser. Härigenom hade man icke allenast gjort grufegarne likställda, utan man hade äfven i möjligaste måtto sökt betrygga jordegarne och andra att erhålla skadestånd. Nu skulle de jordegare eller andra, som tillskyndades skada utaf en grufegare, som bedref sin industri på grund af koncessionstillstånd, vara tryggad för all den skada, som honom tillskyndades, medan de jordegare eller andra, som ledo skada i följd af den grufbrytning, som verkställdes på grund af inmutningsrätten, den förhatligaste af alla och som framkallat så mycket skoj och svindel, finge nöja sig med en säkerhet uti borgensförbindelser. Den säkerhet, som finnes i en sådan, kan i våra dagar vara ganska klen, äfven om den är till vederhäftigheten styrkt af Konungens Befallningshafvande, hvilken myndighet ingalunda står i ansvar för det utfärdade vederhäftighetsbetyget. Men äfven med bästa vilja kan Konungens Befallningshafvande icke öfvervaka att den person, som i dag är vederhäftig, äfven då ersättningen skall lemnas, eger betalningsförmåga; härpå lemnar det dagliga lifvets erfarenhet det mest bedröfliga exempel. Man må icke tro att det här är fråga om småsaker, då man tillåter grufegaren att underminera andras husbyggnader; han kan derjemte till följd af markens sättningar åstadkomma betydliga skador å dräneringar och förstöra vattentillgången för husets och ladugårdens behof, hvarpå exempel lär finnas från den äldsta stenkolsgrufvan Höganäs, i hvars närhet hela byar nödgas hemta sitt vattenbehof från annat aflägsset håll. Att de, som utsättas för dessa skador, äfven böra tillförsäkras en likställd och verklig samt fullt betryggande säkerhet, helst den ersättning, de skulle få för i deras egor utbruten stenkol, efter min uppfattning, och som under frågans behandling är visadt, är allt för ringa och obetydlig att uppväga de många andra olägenheter och obehag som grufbrytningen för närboende medför, torde af ingen, som icke vill favorisera den ene medborgaren framför den andre eller den ene på den andres bekostnad, böra eller kunna förnekas; och det var säkerligen med tanken fäst härpå, som komiterade i sitt utlåtande härom yttrade å sid. 55 § 11: »Utom den borgen, för lösen af jord inom koncessionsområdet, som i punkten a) af denna § föreskrifves, är i punkten b) infördt ett stadgande om ställande af särskild säkerhet för skada och intrång, som genom arbetet kan jordegare eller annan tillskyndas. Detta stadgande har komitén ansett vara af behovet synnerligen påkalladt. I en sådan landsdel som Skåne vållar grufarbetet vida be-

tydligare skada än i andra trakter, der grufdrift förekommer. Brytningen försiggår nästan alltid under tätt bebyggda och uppodlade fält, hvarför äfven med iakttagande af all möjlig försigtighet skada å byggnader, dräneringar och dylikt allt emellanåt torde ifrågakomma. Det är då af ej ringa vikt, att städse ett till ersättningar disponibelt kapital finnes att tillgå, så att den, som lidit skada af arbetet, så vidt möjligt ej utsättes för risken att finna grufvegaren oförmögen att fullgöra sin ersättningsskyldighet. Saknaden af tillräcklig garanti i detta afseende torde mycket hafva bidragit till inmutningssystemets förhatlighet, då under den egentliga inmutningsperioden det verkligen inträffat att jordegare, ehuru de vidtagit alla lagliga åtgärder till bevarande af sin rätt, likväl gått miste om all ersättning för skada och intrång från inmutarnes sidan.

Och får jag på grund af nu anförda yrka afslag å 45 §.

Herr *Näslund* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i behandlingen inom Utskottet af Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition eller frågan om sammanjemkning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti förevarande ärende.
